

5. Hanc ipsam de Assumpta Virgine traditionem summi tenuere Patres summique theologi quos in 1^a Disquisitione nostra uberrime protulimus. Quatuor copulative postulantur, ut ecclesiasticus scriptor proprio sensu in numero Patrum computetur: a) requiritur, ut ejus scripta maximopere tueantur et illustrent catholicam doctrinam, licet aliquando non eruditionem magnam, verum simplicem orthodoxam fidem praeferant, ceu nonnulli Patres apostolici et apologetæ; b) nedum postulatur communio cum Ecclesia catholica, sed etiam vitæ sanctimonia: unde Patres sanctitate carentes minori auctoritate pollent, ita, ut cum aliis sanctis egregie dumtaxat adhiberi possint; cujusmodi sunt Tatianus, Tertullianus, Origenes, Arnobius, Lactantius, Rufinus et alii; c) isti characteres doctrinæ ac sanctitatis connectantur oportet cum antiquitate: usu valde communi div. Bernardus (defunctus 1153) postremus inter Patres censeri solet; d) his accedit Ecclesiæ approbatio: neque solemne requiritur decretum, sed practicus sufficit, si ita loqui fas est, consensus.

Nunc per analysis contuere parumper quot quantisque memorata Virginis assumptæ traditio rutilet singularibus, irrefragabilibus, innumarabilibusque fulcita momentis. Præprimis micantissimo cœlestis plane sapientiae lumine fulgent Patres corpoream Deiparentis Assumptionem tradentes. Hanc docet uterque Gre-

(1) Melch. Canus *De Locis Theol. de Sanctor. Auct.*, lib. vii, cap. iii, concl. 5.

(2) *La Missione temporale dello Spirito santo, o la Rayone e la Rivelazione*, c. ii, p. 82, Torino 1878. — Praestat animadvertere, Bedam quem Assum-

gorius, Nazianzenus et Nyssenus, propter eminentem sapientiam ille *Primus Theologus*, iste *Pater Patrum* a VII Synodo Ecumenica nuncupatus. Hanc doctrinam tradit Ambrosius quem solum Augustinus opposuit hæreticis, nullum sapientem virum Ecclesiam habere circumlatrantibus; hanc tradit Bernardus, cuius omnigenam doctrinam Lutherus ipse maximo præconio laudavit. Et ita porro.

Insuper memorati PP. tanta sanctitate prædicti sunt, ut istius micantissimos radios usquequa porrexerint. Unde non Tatianus, sed D. Leo magnus; non Clemens alex., sed D. Gregorius magnus; non Tertullianus, sed D. Ambrosius; non Origenes, sed D. Jo. Chrysostomus; non Arnobius, sed D. Jo. Damascenus; non Lactantius, sed D. Petrus Damianus; non Rufinus, sed D. Bernardus psychosomaticam Deiparentis Assumptionem concorditer et identice tradiderunt. Quantum illos isti sanctitate vincunt, tantum illis isti auctoritate præcellunt. Quare Card. Henricus Eduardus Manning Archipræsul in Westminster: « Unanimis sanctorum vox in aliqua materia divinæ veritatis retineri jure merito potest ceu vox Spiritus sancti juxta regulam: *Consensus Sanctorum sensus Spiritus sancti est* (1). Et quamquam Christus nullam sanctis infallibilitatem sponderit, eorum tamen consensus voluntatem Spiritus sancti nimis aperte demonstrat (2). » — De horum PP.

ptioni faventem retulimus, inter sanctos a Manning (op. cit., pag. 73) recenseri, tametsi cognomento et usu dicatur *Venerabilis Presbyter*. Cf. R.R. PP. LL. Puig et Xarrie O. P. Institut. Theol. t. i, pag. 286. Barcinone 1861.

vetustate quid dicam? maxima est: Clemens Romanus qui 1° saeculo clarius, qui synchronus Apostolis fuit, tradere Virginis Assumptionem occœpit. — Notum præterea est, distinguiri solere secundum numerum Evangelistarum quatuor magnos Patres atque Doctores Ecclesiæ inter cœteros eminentes, qui sunt Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Gregorius M. in Ecclesia occidentali; Athanasius, Basilius, Gregorius Nazianzenus, Chrysostomus in Ecclesia orientali. Verum, istæ octo columnæ quibus Ecclesiæ catholicæ templum innititur, Assumptionem Virginis profitentur, licet in quempiam eorum plerique critici dubium verterint. Quare concludere cum Eduardo Manning possemus: *Hujusmodi sensus habent quatuor magni Doctores Ecclesiæ latine et græcae*. (Op. cit. pag. 138).

Nec satis. Hæc in rem nostram disserit Joannes Bapt. Franzelin: « Generatim si Patres etiam pauciores quorum tum in vita, tum post obitum magna erat in Ecclesia Dei auctoritas (cf. Aug. cont. Jul. 1, I, n. 11, 29)... testentur de doctrina publice recepta et a majoribus tradita, sive verbis disertis sive modo tractandi id prodant; si hoc testimonium ferant iis in adjunctis, ut Doctores coævos vel certe subsequentes non potuerit latere, et receptum sit nemine contradicente, hujusmodi testimonium etiam paucorum ita comparatum est, ut spectata œconomia, unitate et communione Ecclesiæ consensus custodum fidei ex eo legitime et certo inferatur. Ita S. Augustinus ex singulorum etiam Patrum asseverante modo loquendi,

ex auctoritate, fama, meritis quibus in Ecclesia clarebant, infert, id quod tamquam fidem christianam propounderunt, non posse esse nisi ex regula fidei et communis professione depromptum, quia secus neque ipsi ita docuissent, nec ita docentes ab Ecclesia tanta celebritate fuissent recepti. Hac ratione appellat ad Cyprianum: « Vides quanta fiducia ex antiqua et indubitate fidei regula vir tantus ista loquatur. » De Peccator. merit. et remiss. lib. iii, n. 11 (1). Porro Virginis Assumptionem haudquidem pauciores, sed omnes ferme, majorique pollentes auctoritate, quasi cœlitus afflati concordissime constantissimeque tradiderunt, eam pro aris focusque tuentes. Unius vel alterius auctoritatem retulisse sufficiat. Alexander II misit Petrum Damiani cardinalem in Galliam cum dignitate ac officio legati, qui Pontificis personam illic sustinerebat. His verbis legationem Petri Damiani qui multum nostræ sententiae favit, aliquibus Galliarum episcopis Summus Pontifex significavit: « Quoniam pluribus ecclesiarum negotiis occupati ad vos ipsi venire non possumus, tales vobis virum destinare curavimus, quo nimur post nos major in Ecclesia romana auctoritas non habetur, Petrum videlicet Damianum Ostiensem episcopum, qui nimur est noster oculus, et Apostolicæ Sedis immobile firmamentum. » Delegatus hic erat a latere nuntius. In nostram sententiam pariter concessit Ambrosius « cujus, » inquit Augustinus, « pro fide catholica gratiam, constantiam, labores, pericula

(1) De Traditione Thes. XIV, n. 11.

sive operibus, sive sermonibus et ipse sum expertus, et mecum non dubitat orbis prædicare Romanus (1). » Negat Augustinus ipse Chrysostomum qui Virginis Assumptioni cohæret, potuisse in communi dogmate aliud sentire quam universam Ecclesiam, quia secus tanta gloria non emineret: « Absit, ut tu (Joannes) aliud saperes, et in ea (Ecclesia) tam præcipius emineres (2). »

Ne multus denique sim, accedit traditioni huic non scriptæ traditio scripta (3), nempe sacra Scriptura. Quandoquidem agiographi Patres utriusque foederis Assumptionem Virginis subobscure tradiderunt. Confer nostræ 1^æ Disquisitionis totam 2^{am} partem, quam inscripsimus: *Biblia*.

Hisce præstitutis, decretum dogmaticum alterutra vel scripta vel non scripta traditione fulcitur, veluti præfati sumus. Cum autem veritas Assumptionis utrique nitatur, huic dissentis conceptisque verbis, illi oblique ac tralatatio sensu, id causa princeps est, quamobrem poterit Ecclesia Virginis Assumptionem sacro dogmati provehere.

6. Hæc cl. Franzelin: « Hoc autem examine rite instituto perspicuum fiet, doctrinam principum scholæ Lombardi, Halensis, S. Bonaventuræ et maxime S. Thomæ in sententiis

(1) *Contr. Julian.* i, n. 10.

(2) *Ib.* n. 22.

(3) Cum modus quo doctrina ad nos usque conservata et propagata est, possit esse varius, is nomine traditionis hac objectiva significatione per se non definitur: unde Patres aliquando vocant traditionem *scriptam* (in sacr. Scripturis conservatam doctrinam) et *non scriptam*. Ita Clemens Alex. interpretationem seu intelligentiam profundiorum doctrinæ Scripturarum a majoribus

quidem constantibus ac communibus nonnisi compendium esse ac summam doctrinæ Patrum (4), et prædicationis ecclesiasticæ (5). » Verum hi magni scholæ principes, eorumdemque magno numero discipuli, nec non alii sapientia ac pietate nitentes theologi plurifariam Deiparentis Assumptionem illustrarunt. Eos recensere, quibus alibi dictum satis est, foret tempus inutiliter terere. Dumtaxat animadvertisimus, ipsos scholasticos principes et alios majores theologos, quos inter plures *doctoris* nomine prelucientes, nostræ sententiæ plane congruere. Paulo alia est ratio *doctoris Ecclesiae* quam *Patris Ecclesiae*. Prærogativa *doctoris Ecclesiae* non includit antiquitatem; sed supponit excellētiā et amplitudinem doctrinæ magis quam appellatio *Patris Ecclesiae*. Ex hac diversitate patet, quomodo sancti nonnulli qui nequaquam computantur inter Patres, aut vicissim qui sine controversia semper inter Patres numerabantur, aliquando solemni decreto a S. Sede *doctores Ecclesiae* declarantur. Tales declarati sunt (et eos recensemus qui pro Virginis Assumptione steterint) D. Thomas a S. Pio V, D. Bonaventura a Xysto V, DD. Alphonsus Ligorius et Franciscus Salesius a Pio IX; nec non inter Patres, qui nostræ pariter sententiæ faverint,

acceptam appellat Traditionis *scriptam* Traditionem *non scriptam* (*Strom.* vi, p. 679, ed. Paris 1611).

(4) « Patres quos scholastici vetusti velut duces sequuntur et quorum imaginem exprimunt, sunt potissimum quidem Augustinus, Dionysius, Gregorius, Boethius, Damascenus; verum hos ipsos interpretantur, vel quandoque etiam eorum sensum temperant aut corrugant secundum normam prædicationis ecclesiastice. »

(5) *De Traditione Thes.* xvii, n. 3.

D. Bernardus a Pio VIII, D. Petrus Damiani a Leone XII, quatuor *Doctores* atque Patres majores in Ecclesia latina, quatuor majores Patres atque Doctores in Ecclesia græca, et alii plures. — Animadverto: Patres aut theologi habendi sunt cæteris graviores, si ex professo veritatem aliquam contra neologos viriliter propugnaverint, ut Athanasius, Basilius, Gregorius nazianzenus, Hilarius, Augustinus pro mysterio Ss. Trinitatis contra arianos et semiarianos; Cyrillus alex., Leo magnus, Agatho, Sophronius pro mysterio incarnati Verbi contra nestorianos et monophysitas horumque surculos: Augustinus, Fulgentius pro gratia Dei contra pelagianos et eorum reliquias, etc. Jam vero inter nuperos theologos ad rem nostram cæteris graviores reputantur Nicolaus Billiadius et Jacobus Gaudinus, eo quod psychosomaticam Deiparentis Assumptionem contra Joannem Laujom, Claudium July disertissimis monographiis intrepido marte propugnaverint, illorumque petulantiam fregerint. Ex quibus novis et veteribus quæ pro Virginis Assumptione profert de thesauro suo Paterfamilias divinus, plane colligitur, in Ecclesia tamquam in vase bono esse depositum eximium fidei a Spiritu Dei semper juvenescens et juvenescere faciens ipsum vas. — Neque forte dicas, quempiam ex PP. aut ex DD. vocavisse Deiparam *nunc temporis mortuam*. Fatendum vel mendosum esse codicem, vel non intelligi quod scribitur

(1) V. Muratorium in *Notis ad Leg. Longob.*, etc. t. i, p. ii, pag. 142. — Animadverto: Muratorium addit loc. cit.: *Ad cuius Fisci similitudinem manus-*

(cf. Partem Polemicam prioris Disquisitionis), nisi dicere malis, *mortuam* per antiphrasin usurpari velut *immortalem*. Unde Fiscus in Medio-Ævo dictabatur *manus-mortua*, propterea quod, ut Muratorium observat: *Fiscus nunquam moritur*, quo sensu *manus* intelligitur *possessio*, et *mortua* per antiphrasin *immortalis* (1).

Quantum autem scholasticorum doctrinæ dogmaticam Virginis assumptæ definitionem juvare potuerint, luculentiter patet. Inquit enim Card. Franzelin: « Ubi propositio et deductio aliquujus theologicæ doctrinæ in iisdem theologorum scriptis rata et unanimi sententia proponitur ut vera et legitima, ab ea sine nota temeritatis vel etiam erroris dissentire fas non est, quia talis consentiens auctoritas et per se est gravissima, et ab Ecclesia ipsa communis theologorum doctrina tum in Conciliis tum universim extra Concilia magni fit, et tamquam aliquod elementum præparationis ad solemnes definitiones consideratur (2). »

Insuper Ecclesia Dei hanc praxim habet, quam inviolabiliter observat: dum plures Doctores magni nominis circa materiam aliquam, quæ catholicam fidem nec promovet nec immunit, dissidentes videt, neutrius sententiam damnat, sed placita utriusque partis admittit, et quæstionem illam indecisam, ancipitem seu problematicam relinquat, ne forte una pars faciat veritatem quasi suam superbiendo de illa. Veritas enim, ut D. Augustinus ait, communis est: « Non est, » inquit,

mortua deinde cœperunt appellari Ecclesiae, Collegia, etc., secus ac ista manus-mortuas nunc temporis Gubernia vocent. (2) Loc. nuper cit.

“ mea, nec tua, non est ullius, nec illius: omnibus communis est (1). » Porro quoad Virginis Assumptionem minime scinduntur in duas partes theologi cum gravibus utrinque rationibus, sed uno pene consensu in eandem sententiam conspirant (2). Assumptionis proinde dogma, quum istud fideles ardentí voto conquerant, cumque toti Ecclesiæ haud parvam creet utilitatem, de quo largiter infra, juxta piam laudabilemque Sedis Romanæ praxeos regulam sat diu retardari nequirit.

7. Inter Patres et scholasticos qui nostræ sententiae favent, innumeri prope sunt qui Episcopatus charismate gaudent. Hi pertinent ad testes præordinatos a Deo (3), et authenticò testimonio pollent. Imo, si quando in aliqua ecclesia novitas doctrinæ serpere cœpisset, non solum debebant eam comprimere, verum et certiores reddere alios episcopos, et præprimis Romanum Antistitem, ut communis sententia error ubique damnaretur. Episcopi Ægypti contra monophysitam Timotheum Ælurum opem postulant Anatolii constantinopolitani episcopi, necnon Ecclesiæ Romanæ Pontificis Leonis (4). Et ita porro. Neque cæteri qui Episcopatus munere carent, contemnendi sunt: quamquam enim testimonium non habeant authenticum, exhibent tamen testimonium sufficiens de ipsa Ecclesiæ doctrina, ut si necessariae adsint conditiones, ex eis in cognitionem veniamus

(1) In Psalm. LXXV.

(2) Neque cœt. AA. vel minimas quæstiones moverunt, sed raram hac de re consensionem, ferme dixeris identitatem eos aperuisse deprehendimus.

sententiae authenticorum custodum et Ecclesiæ totius. Quapropter Augustinus distinguit testimonium Hieronymi presbyteri a testimonio episcoporum, illudque urget, quod Hieronymus eruditissimus optime nosset Ecclesiæ Occidentis et Orientis doctrinam. Post enumeratas unanimes episcoporum sententias, subdit: « Nec sanctum Hieronymum, quia presbyter fuit, contemnendum putes... qui omnes vel pene omnes qui ante illum aliquid ex utraque parte orbis de doctrina ecclesiastica scripsérunt, legit, nec aliam de hac re tenuit prompsitque sententiam (5). » Idipsum profer de scholis catholicis quæ Virginis Assumptioni mordicus adhæserunt, quæque sub tutela erant et sub sollicita providentia Ecclesiæ, nec non habebant consanguinitatem cum intellectu catholicò ipsius Ecclesiæ. Vetustiores omnes academie, quæ, ut in 1ª nostra Disquisitione præcognovimus, pienissimam sententiam tuitæ sunt, non nisi auctoritate Sedis Apostolicæ putabantur legitimæ. Diplomate Pontificis erectæ ac munitæ, sub continua ipsius Sedis Apostolicæ vigilantia constitutæ, jus suum omne, sua privilegia, suam in docendo auctoritatem derivabant ab Ecclesia. Quare Concilia in doctrina declaranda et definienda scholarum doctores et academias in consilium adhibebant ita, ut communis earum doctrina tamquam præparatio quedam esset authenticæ definitionis Pontificum et Conciliorum (6).

(3) Act. x, 41.

(4) Hard. tom. II, pag. 699.

(5) Contr. Julian., lib. I, n. 34.

(6) Confer e. g., Concilium Viennense in Cle-

His accedunt familiæ religiosæ quæ dicuntur ab Eduardo Manning « le quattro famiglie de' scrittori santi, e teologi, che, simili ai quattro fiumi del Paradiso, irrigano la Chiesa di Dio; cioè: i Benedettini, i Domenicani, i Francescani ed i Gesuiti. » (Op. supra cit. pag. 238). Hæ quatuor familiæ concorditer nostræ sententiae favent.

8. Hanc ipsam traditionem ostendunt privatæ revelationes (1), historia hæreseon atque sensus christianæ plebis, motiva traditionis irrefragabilia, de quibus sermo generatim fuit. Totus proinde catholicus intellectus in hanc veritatem conspirat, eoque nomine traditio longe firmior evadit. Pleno igitur alveo fluit, Assumptionem Deiparentis objectiva (2) revelatione per universæ traditionis organon traducta contineri, et hanc ob rem, veluti præfati sumus, esse definitu possibilem. Unde ratiocinari fas est cum Aloysio Vaccario episcopo Synopes in P. I. Coadjutore Tropiæ et Nicoteræ: « Dogmatico decreto statui veritas potest quæ divinæ revelationis auctoritate fulcitur: atqui corporea beatæ Mariæ Dei Matris assumptio hujusmodi auctoritate divina munitur: dogmatico ergo decreto hæc veritas definiri potest (3). »

Nec satis; quum non ex fonte

ment. de Summa Trin. « Patres Conc. Viennensis opinionem illam, inquit, quæ dicit tam parvulus quam adultus conferri in baptismō informantem gratiam et virtutes, tamquam probabiliorem et doctorum modernorum theologie magis consonam et concordem, fore a catholicis eligendam, » (Melch. Canus de Locis lib. VIII, cap. 4, concl. 2).

(1) Revelationes quæ facta sunt post Apostolos, non pertinent ad depositum fidei catholice, quod Ecclesiæ custodiendum, prædicandum, explican-

spurio vel alia quæ innumera prope sunt, quæque pientissimam sententiam adstruunt, veterima monumenta consarcinata sint. Hæc monumenta non sunt opera antiquitatis scripta, verum res aliæ, ex quibus in cognitionem ducimur idearum ac doctrinarum totius historiæ veterum sive hominum singularium, sive maxime integræ societatis, ut picta, sculpta, architectonica in cryptis, sarcophagis, etc. Ob majorem insuper perspicuitatem, ut multiplicium difficultatum nubes propulsarentur, veritatem hanc polemice discutiendam proposuimus, quemadmodum in 4^a parte 1^æ nostræ Disquisitionis præstitum jampridem fuit.

Hisce prælibatis, summus Ecclesiæ Primas veritatem Assumptionis firmiter poterit constanterque præfinire, quum in hac definitione quælibet adamassim requisita collineent.

Caput III.

SCHOLION I.

Utrum Dei revelantis seu loquentis auctoritate veritas Assumptionis proprie vereque nitatur.

1. Animum dubitatio percutit: quî fieri potest, ut Virginis Assumptio nulla Dei loquentis auctoritate fulta pontificio valuerit sanciri decreto, quum dogmatica quævis definitio Dei revelantis sermone nitatur necesse

dumque commissum est. Ratio est, quia hujusmodi revelationes non ad universam Ecclesiam, sed ad privatos homines nulla legatione præditos diriguntur (Cf. Benedictum XIV De Canoniz. SS., lib. III, cap. 53, n. 8).

(2) H. e. in authenticis documentis monumentisque comprehensa.

(3) De corpore Deiparæ assumptione, cap. IX, art. XLV.